



Strengthening the Role of Indigenous Peoples and Their Communities in Nature Conservation:
A Project Ensuring the Full and Effective Participation of Indigenous Peoples in the
Implementation of the Expanded National Integrated Protected Areas System

MATERIALES SA PAGKAT-ON

Pagsabot sa Pinansyal nga Dokumento Para sa Social Enterprise (Negosyo)

RAUL P. GONZALEZ

Pasiuna

Sama sa ordinary nga negosyo, ang social enterprise o katilingbanon nga negosyo nga kasagara ginbuhaton sa mga NGOs o Peoples Organizations (PO) kay direkta nga ga-apil sa paghimo sa mga butang o gahatag sa serbisyo samtang makamugna og kita. Gawas sa kining mga tumong, klaro sa organisasyon ang katilingbanon nga tumong sama sa makamugna og trabaho, pagbansay-bansay o makahatag sa lokal nga serbisyo.

Ang katilingbanon nga negosyo adunay pagsalig sa lokal nga kapasidad sa katawhan nga sila makahatag og bili para sa kalikopan og ekonomikanhon nga epekto.

Ang pagpanag-iya sa usa ka katilingbanon nga negosyo lu-ag ang istruktura nga naglangkob sa lain-laing mga hingtungdan sama sa mga tiggama, tiggamit, kliyente og mga lokal nga grupo.

Ang kita sa katilingbanon nga negosyo kasagara gina-apod-apod sa tanang lakip niini og gamiton para sa benepisyo sa katilingban.

Sama sa uban, ang katilingbanon nga negosyo maila isip manufacturing (usa o daghan nga produkto) o trading (kun pakyawan isa-isa pagbaligya), pwede usab serbisyo, banking o pang-agrikultura.

Ang usa ka negosyo mamahimong maila basi sa iyang gilantaw nga kustomer:

- Panginahanglanon sa kustomer (Unsa ang ginatagbaw?)
- Grupo sa kustomer (Kinsa ang ginatagbaw?)
- Mga teknolohiya nga gamiton og gimbuhaton niini (Paunsaon nga matagbaw ang kinahanglanon sa kustomer?)

Ang pangutana

Kung ang katilingbanon nga negosyo naila batok sa iyang kustomer, ang sunod nga mga pagplano og pagtuki mangutana kabahin sa:

“Ang ginaplano nga katilingbanon nga negosyo makahimo og produkto nga haom ang presyo para sa gilantaw nga kustomer ug sila andam mupalit og makabaligya ba nga adunay igo nga gidaghanon para mulahutay ang negosyo?”

Sa laing pinaagi, ang negosyo ba maka (a) baligya sa produkto; (b) pila ang gidaghanon sa produkto nga mabaligya; og c) paunsaon nga mabaligya ang mga produkto.

Adunay upat ka parte ang pagtuki sa negosyo, mao ang (i) merkado, (ii) produksyon og teknolohiya, (iii) organisasyon og pagdumala, og (iv) pinansyal. Sa kini nga diskusyon, ang atong pokus sa pagtuki mao ang pinansyal.

Pagplano sa pinansyal nga parte sa katilingbanon nga negosyo mao ang sumusunod:

Giya nga pangutana	Pinansyal nga himan
Pila ang kapital nga kinahanglan para makasugod sa megosyo?	Ang katibuk-ang gasto sa proyekto
Aha maggikan ang pauna nga kapital?	Gigikanan og ang mugamit sa pondo
Ang gilantaw nga pinansyal makatagbaw ba?	<ul style="list-style-type: none"> • Cash Flow Statement (dagan sa kwarta) • Income Statement (dagan sa kita) • Balance Sheet • Break-Even Analysis • Profitability Ratios (balik sa kapital og bayad)

Ang pagtubag sa mga pangutana nanginahanglan og preparasyon para pinansyal nga himan.

Mga hunahuna nga pinansyal: Kita og Gasto

Bag-o pa man mapreparar ang pinansyal nga dokumento og ang makab-ot ang kita, kinahanglan nga masaysay ang kita og gasto sa paghunahuna sa pinansyal.

• Kita

Ang kita mubase sa gihunahuna nga presyo sa produkto. Ang presyo mubase sa merkado o sa gasto.

Base sa merkado – pasabot nga ang presyo sa produkto mubase sa kung unsa ang presyo sa kadaghanan nga naa sa merkado.

Base sa gasto – pasabot nga nag presyo sa produkto mubase sa pila ang gasto lakip na ang uban pa nga nagastuhan og iapil na ang ginansya nga pwede makuha para sa negosyo. Kini mahimo pinaagi sa pormula nga:

$$\text{Presyo} = (\text{mga gasto nga dili mabag-o} / 50\% \text{ nga kapasidad}) + \text{gasto kada yunit}$$

• Mga Gasto

Ang negosyo adunay tulo ka klase sa gasto: *Kapital og pauna nga gasto, dili mabag-o nga gasto og Gasto kada unit.*

Kapital og pauna nga gasto

- Ang kapital nga gasto naglangkob sa gastos sa pagtukod sa mga elemento para sa produksyon sama sa yuta, makinarya, mga himan ug uban pa.
- Pauna nga gasto mao ang mga gastos nga kinahanglan para masugdan ang negosyo lakip niini ang legal nga dokumento, mga lisensya, og uban pa.

Fixed Cost o mga gasto nga dili mabag-o mao ang sweldo sa mga tawo, renta, pagmentinar sa mga himan ug uban pa. Kini nga gasto ginabuhat kada bulan.

Variable Cost o mga gasto nga kasagara lakip sa produksyon. Kini kasagara mga materyales o bayad sa produksyon. Kini nga gasto ginabuhat kada semana, bulan, tuig o matag yunit.

Dokumentong sa gilauman nga dagan sa kwarta (Project Cash Flow Statement)

Ang kini nga dokumento dapat muangay sa dagan sa pagsulod sa kwarta (i.e. resibo) batok sa paggawas sa kwarta (i.e. pagbungkag sa kwarta) para mabal-an kung ang negosyo adunay sakto nga kwarta para matabonan ang gasto. Ang pagtuki sa dagan sa kwarta kinahanglan mahibaloan samtang gasugod sa negosyo kay walay negosyo nga 100% ang kapasidad sa produksyon bag-o ang operasyon.

Ang gilauman nga dagan sa kwarta ginabuhat para mabal-an nga ang negosyo gakita para mutabon sa mga bayronon og dili na magsalig sa pondo gikan sa gawas. Sa kini nga pamaagi, ang kadaghanon sa kwarta nga kinahanglan gikan sa gawas nga pondo mahaom sa mga kalihokan sulod sa operasyon sa negosyo.



Preparasyon para mas realidad ang gilaum nga dagan sa kwarta kinahanglan matubag ang tulo ka pangutana:

- Unsa ang kalihokan nga kinahanglan preparahan bago ang negosyo makasugod?
- Unsa ka dugayon sa panahon ang kinahanglan para mamugna ang nagkalain-laing elemento arun ang megosyo makasugod sa produksyon?
- Sa panahon nga makasugod ang negosyo sa operasyon, unsa kadugayon bago makab-ot ang 100% nga produksyon?

Ang mga gasunod kay mga sampol sa kalihokan nga angayan kumpletohon bago ang negosyo makasugod.

- Ma-pinal ang kasabutan sa pagkuha og lote kung asa ipatakod ang imprastruktura (apil na resolusyon nga kinahanglanon);
- Aktwal nga pagtukod sa imprastruktura;
- Pagtesting sa makinarya og uban himan;
- Pagseguro sa mga legal nga papeles sama sa pagtugot sa Negosyo o lisensya;
- Paghigayon og pagbansay-bansay sa mga trabahante;
- Ma-pinal ang kasabutan sa mga naila nga kustomer;
- Pagtesting sa produksyon; ug,
- Pagsugod sa kalihokan sa negosyo.



Ang sumusunod mao ang sampol sa gilauman nga dagan sa kwarta sa pamaligya sa bugas nga proyekto.

Table I. Sampol sa Gilauman nga dagan sa kwarta
Integrated Rice Marketing Project of the Rural Women's Marketing Cooperative, Inc.
(12 ka-bulan, kada bulan)

BULAN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	TOTAL
Cash Inflows													
• Cash Sales	0	0	10	10	10	20	20	30	30	30	30	30	220
• Collect-Credit Sales	0	0	0	10	20	20	30	30	30	30	30	30	240
• Other Inflows	0	0	0	10	10	0	10	0	10	0	10	0	40
Subtotal -	0	0	10	30	40	40	60	60	70	60	70	60	500
Less: Cash Outflows													
• Capital Costs	40	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60
• Start-Up Costs	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
• Fixed Costs	0	0	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
• Variable Costs	0	0	20	30	40	40	40	40	40	40	40	40	370
Subtotal -	50	30	30	40	50	50	50	50	50	50	50	50	550
Net Inflows/-Outflows	(50)	(30)	(20)	(10)	(10)	(10)	10	10	20	10	20	10	(50)
Add: External Funds	50	30	20	10	10	10	0	0	0	0	0	0	130
Net Cash Flow	0	0	0	0	0	0	10	10	20	10	20	10	80
Add: Cash Bal., Begin	0	0	0	0	0	0	0	10	20	40	50	70	
Cash Balance End	0	0	0	0	0	0	10	20	40	50	70	80	

Ang sumusunod ang mga paghulagway sa mga parte sa gilaum nga dagan sa kwarta.

Cash Inflows. Kinahanglan adunay pag-amping para masigurado nga ang produkto nga gihimo dili gitumbas sa produkto nga nabaligya. Ang skedyul sa paghimo desisyon sa mga gadumala sa Negosyo, samtang ang aktwal nga pagbaligya mubase sa dagan sa merkado og panahon.

Dili tanan higayon sa pagbaligya pinaagi sa salapi usahay adunay mga pasalig o utang. Ang kwarta nga madawatan nga bayad sa utang malista sa panahon nga kini mabayran o madawat ang kwarta dili sa panahon nga kini gi-utang.

Cash Outflows. Ang transaksyon lamang nga adunay paghatag sa kwarta mao ang ilita. Ang pagminus dili angayan malista sa cash flow. Ang pagbayad sa loan o utang lakip ang interes niini dapat malista kay kini naglangkob sa pagpagawas og kwarta.

Ang mga gasto malista sa panahon nga kini gibayran. Ang kapital o puhunan nakalista sa bag-o palang musugod ang Negosyo. Ang Fixed cost og variable cost malista sa kasamtangan nga nagsugod na ang produksyon.

Net Inflows (Outflows). Mao na ang deperensya sa Cash Inflows ug Cash Outflows.

External Funds o pondo nga gikan sa gawas. Sa panahon nga ang paggawas sa kwarta o Cash Outflow milapas sa kwarta nga gasulod o Cash Inflow, kinahanglan sa usa ka Negosyo ang pondo nga gikan sa gawas. Kin inga pondo makuha pinaagi sa mga grupo o institusyon nga ga-donar og pondo. Ang kinahanglanon nga pondo gikan sa gawas angayan nga sakto lamang sa panginahanglanon arun kini dili mulapas.

Net Cash Flow. Mao kini ang suma-total sa net inflows (outflows) lakip na ang pondo nga gikan sa gawas. Sa higayon nga malakip na ang pondo gikan sa gawas, kin inga suma-total kinahanglan naa sa zero, para malikayan ang paglapas sa pondo para sa Negosyo.

Cash Balance, Beginning. Balanse sa kwarta gikan sa sinugdanan, mao ang kwarta nga anaa para makasugod sa Negosyo sa takda nga panahon. Kini nagsugod sa zero.

Cash Balance, Ending. Balanse sa kwarta nga pangkatapusan kada panahon o higayon. Kini na usab ang mahimong sinugdanan sa cash balance para sa sunod nga panahon o higayon.

Gilauman nga Paghayag sa Kita (Projected Income Statement)

Ang paghayag sa kita, usa ka dokumento nga gapakita kung unsa ang resulta sa transaksyon sa usa ka Negosyo sulod sa gitakda nga panahon. Ginapakita niini ang mga kalihokan

o dagan sa kwarta sulod sa Negosyo og makahatag kini og giya paunsaon ang pagpadagan sa Negosyo.

Following is a sample Projected Income Statement.

Table 2. Sampol sa Projected Income Statement.
Tindahan ug Kan-anan ni Ondoy sulod sa 6-ka bulan nagtapos sa 31 sa Disyembre 2009

	M1	M2	M3	M4	M5	M6	Total
Gross Revenues							
• Sales	200	300	300	300	300	300	1,700
• Other Income	0	100	0	100	0	100	300
Subtotal	200	400	300	400	300	400	2,000
Less: Variable Costs	100	200	200	200	200	200	1,100
Gross Margin	100	200	100	200	100	200	900
Less: Fixed Costs	100	100	100	100	100	100	600
Net Income	0	100	0	100	0	100	300

Ang pagpreparar matag karun samtang aktwal ang operasyon sa Negosyo, ang income statement magamit sa pagtuki sa dagan sa kwarta pinaagi sa:

- Mitaas ba ang kita?
- Mitaas ba ang halin?
- Nagminus ba ang gasto sa produksyon?
- Unsay kalainan sa kini nga Negosyo batok sa uban?
- Kumpara sa uban, kumusta nga kini nga negosyoa?
- Kumpara sa lain nga produkto, kumusta kin inga produkto?

Projected Balance Sheet

Ang gitawag nga balance sheet usa ka dokumento nga nagapakita sa pinansyal nga posisyon sa negosyo lakip niini ang listahan sa mga kabtangan, ug mga utang, Ginapakita sa maong dokumento ang katibuk-an nga takus sa negosyo.

Ang balance sheet, uban sa income and cash flow statements, makahatag sa potensyal nga mamumuhunan kung unsa klase ang Negosyo og ang operasyon niini. Ang balance sheet mupakita sa posisyon nga pinansyal sa kaulahian sa pag-report niini samtang ang income statement og statement of cash flow naglangkob sa tibuok panahon sa report.

Upat ka angay hinumdumon nga ginahatag sa balance sheet:

1. **Liquidity** – mao ang pagkompara sa kabtangan sa kompanya ngadto sa iyang utang. Ginaingon nga adunay financial liquidity ang negosyo kung ang kabtangan dali lang mapulihan sa kwarta nga dili maapektuhan ang presyo sa merkado. Pero ang mga dagko na nga kabtangan sama say uta, planta, mga himan dili dali mabaylo sa kwarta. Matawag nga “liquid” ang usa ka kompanya o negosyo kung iyang kabtangan mas taas ngadto sa iyang utang. Adunay duha ka lakang ang “liquidity” mao ang **Current Ratio** og **Quick Ratio**. Ang Current Ratio mao ang pagkumpara sa kabtangan batok sa utang, og mayhap ni pinaagi sa pagtunga sa unsa ang kabtangan ngadto sa utang. Ginahimo niini ang pagtanaw kung ang kompanya o negosyo adunay abilidad nga masulbad iyang mga utang. Sa lain nga bahin, ang Quick Ratio mao ang pamaagi nga mabayran sa kompanya o Negosyo ang mga katungdanan sa iyang kabtangan. Ginahimo kini sa pagtunga sa kabtangan ngadto sa kasamtangan nga utang.

2. **Leverage** – kini naglangkob sa paggamit sa gihulam nga kapital o puhunan arun mulu-ag ang kabtangan sa kompanya. Kung matawag ang kompanya nga “highly leveraged” pasabot niini nga mas daghan kini utang kay sa kaangayan o equity. Kung giunsa ug pamuhunan ang kompanya maingon nga mao pud iyang “leverage” ug ginapasayod niini kung unsa ka risgo sa pinansyal ang kompanya. Kung ikumpara ang utang batok sa kaangayan mao ang pamaagi nga maila ang leverage ngadto sa balance sheet.

Efficiency – sa paggamit sa income statement giubanan sa balance sheet mamahimo nga mabanabana kung unsa ka episyente mugamit ug kabtangan sa kompanya. Ang gitawag nga Asset Turnover Ratio nga gatunga sa kita ngadto sa fixed assets nagapakita kung unsa ka-episyente ang kompanya nga mahimo ang kabtangan og kwarta. Kung taas ang ratio kini gaingon nga ang kompanya episyente sa pagkab-ot sa halin o kita. Kung mubo ang ratio kini gaingon nga ang

kompanya wala ginagamit og episyente ang mga kabtangan og sigura naay mga ginaatubang nga problema.

4. **Rate of Return** – ang mga numero sa balance sheet magamit sab sa pagtuki kung kumusta ang kita sa kompanya. Adunay duha ka paagi mao ang **Return on Equity (ROE)** og ang **Return on Assets (ROA)**.

Ang ROA nagapakita kung unsa ka episyente ang kompanya sa paggamit sa iyang kita base sa kabtangan niini. Samtang ang ROE gapakita kung unsa ka epektibo ang kompanya sa paggamit sa iyang kapital. Ang ROE mao ang resulta sa net income gibahinan sa kapital samtang ang ROA giihap sa pagbahin sa lonlon’g abut ngadto sa kabtangan.

Arun makalkula, ang sumusunod sampol sa kompanya:

Kabtangan = 100
Lonlon’g abut = 20, og
Shareholder’s equit = 30

Kung basehan ang mga numero, ang ROE mao nga 67% (20/30), samtang ang ROA mao nga 20% (20/100). Kung taas ang ratio nagpasabot nga taas ang episyente og epektibo ang kompanya sa paggamit sa iyang mga kabtangan og uban pa nga pondo.

Struktura sa Balance Sheet. Ang balance sheet gitunga sa duha ka seksyon. Ang naa saw ala galista sa mga kabtangan sa Negosyo. Ang naa sa tuo galista sa mga utang og bahin sa mga tawo sa Negosyo.

Ang kabtangan o asset usa ka kapanguhaan nga pwede ma-kontrola og panagiyahan sa kompanya nga gipaabut nga makahatag og benepisyo sa kadugayan. Ang kabtangan ginareport sa balance sheet og mahatag nga mapataas ang bili sa Negosyo. Ang kabtangan makatabang sa pagmugna sa dagan sa kwarta, maminus ang gasto, o mapalambo ang halin maski pa kung nagahimo og himan o patente. Mahimo nga kini pud maila sa short-term (current) assets, fixed assets, financial investment, ug intangible assets.

Ang utang usa ka obligasyon sa kompanya, kasagara kwarta nga wala pa makumpleto og bayad. Ang utang pwede mabayran pinaagi sa kwarta, mga butang, o serbisyo. Kini galangkob sa mga utang o mga interes nga bayronon.



Ang mga kapangakohan kauban ang mga pautang, bayranan sa account, pagpautang, gipautang nga kita, nakuha ug wala makuha nga premium, ug naipon nga gasto.

Ang kabtangan ug utang naila sa duha ka bahin, mao ang kasamtangan (mabayran sulod sa 12 ka bulan o minus niini) o ang gitawag nga long-term o dugay nga pagbayad (mabayran labaw sa 12 ka bulan)

Ang sumunod mao ang sampol sa Balance Sheet

Table 3. Sampol sa Balance Sheet
**Gamay nga ristorante og kan-anan ni Ondoy
31 Disyembre 2009**

Kabtangan (Assets)		Mga Utang (Liabilities and Equity)	
Current Assets		Current Liabilities	
Cash	400	Accounts Payable	300
Accounts Receivable	200	Notes Payable	400
Inventory	500	Subtotal -	700
Subtotal -	1,100		
		Long-Term Liabilities	
		Bonds Payable	300
		Long-term Debt	400
Long-Term Assets		Subtotal -	700
Plant, Property, Equipment	600	Total Liabilities -	1,400
Intangibles	300		
Subtotal -	900	Shareholders' Equity	
		Share Capital	400
		Retained Earnings	200
		Total Equity -	600
Total Assets -	2,000	Total Liabilities & Equity -	2,000

Ang tanan kantidad sa kabtangan nga anaa sa balance sheet kinahanglan ka patas sa tanan kantidad sa utang ($Assets = Liabilities + Equity$). Mao ni ang gitawag nga **accounting equation** o pormula sa panguenta. Ang balance sheet makonsiderar nga dili mabalanse og dili pwede magamit kung dili matul-id ang problema.

Kapareho sa tanang financial statements, ang balance sheets adunay gamay nga kalainan matag organisasyon o industriya. Pero aduna pud pipila nga magkapareho.

Ang sumusunod ang mga kasagara makita sulod sa balance sheet. Giila ni nga Current Assets, Long-Term Assets, Current Liabilities, Long-term Liabilities and Equity.

- **Kasamtangan nga Kabtangan (Current Assets)**

Cash and Equivalents. Ang pinaka-likido nga kabtangan mao ang cash nga makita sa una nga linya sa balance sheet. Ang tugbang nakasulod usab nga nagapil sa kabtangan nga anaay mubo nga termino, minus sa 3 ka bulan o kabtangan sa kumpanya nga dali lamang mabayaran. Kasagara nakasulat ang tugbang sa ubos nga parte sa balance sheet.

Accounts Receivable. Mga dawatonon nga bayad og kini nga halin wala pa mabayran. Kung kini mabayran, muubos ang kantidad niini ug musaka ang cash.

Inventory. Ang imbentaryo naglangkob sa mga materyales, paghimo sa produkto, og ang nahuman nga produkto. Kini ginagamit sa kung gusto ipakita ang **halin sa produkto sulod sa income statement.**

- **Taas nga termino nga kabtangan (Long-term Assets)**

Planta, butang og himan ug uban pa (Plant, Propert og Equipment). Gitawag sab ni og PP&E nga gapakita sa fixed assets sa kumpanya. Pwede kini mahimutang sa kabtangan sama sa yuta, tinukod, og uban pa nga himan. Tanan PP&E muminus ang bili.

Intangible Assets. Kini naglangkob sa mga kabtangan sa kumpanya nga usahay dili makita sama sa patente, mga lisensya ug uban pa. Kalabot niini ang ngalan o brand sa kumpanya.

- **Kasamtangan nga Utang (Current Liabilities)**

Accounts Payable o Bayronon. Gitawag usab nga AP mao ang bayronon sa kumpanya sama sa serbisyo o mga gamit pinaagi sa utang.

Current Debt/Notes Payable. Kini naglangkob sa dili mga bayronon sulod sa isa ka tuig o panahon. Ang gitawag nga notes payable, nagkabat usab og kadugayon nga sobra tuig.

Current Portion of Long-Term Debt. Kini gakat sa mga bayronon sulod sa kasamtangan nga tuig sa operasyon. Pananglitan, ang kumpanya nag-utang nga bayran sulod sa lima ka-tuig, pero ang account naglangkob og bahin nga mabayran ang utang sunod tuig.

• Kadugayon nga Utang (Long-term Liabilities)

Bonds Payable. Nakalangkob sa katungod sa utang nga gibayad sa kumpanya.

Long-Term Debt. Kini maggikan sa *debt schedule* o skedyul sa utang nga galista sa mga utang, mga interes og ang pagbayad sa kapital kada panahon.

• Ang may bahin sa puhunan (Shareholders' Equity)

Bahin sa Puhunan (Share Capital). Mao kini ang bahin sa pondo nga gihatag sa pagsugod sa Negosyo. Kasagara kwarta ang ginahatag.

Napabilin nga Kita (Retained Earnings). Mao kini ang kita sa kumpanya nga napabilin. Kada panahon, ang kumpanya mupagawas og pagbahinbahin gikan sa iyang kita. Kung unsa man ang mabilin ginadugang kini sa napabilin na kita.

Igo-Igo nga Pagtuki (Break-Even Analysis)

Adunay duha ka klase ang kini nga pagtuki, mao ang igo-igo pagbaligya o *break-even selling price (BESP)* og igo-igo nga kadaghanon sa halin o *break-even sales volume (BESV)*.

Ang BESP mao ang presyo nga kinahanglan bag-ohon sa produkto arun kini makabayad sa tanan bayronon.

Ang BESP makab-ot pinaagi sa:

$$\frac{\text{Total Fixed Costs} + \text{Total Variable Costs}}{\text{No. of units to be produced}}$$

Sa laing bahin, ang BESV mao ang kadaghanon sa produkto nga kinahanglan ibaligya sa kumpanya arun kini makabayad sa fixed costs og variable costs.

Pero bag-o mabal-an kung pila ang BESV, kinahanglan mayhap ang gross margin (GM). Ang GM mao ang diperensya sa presyo sa kada butang og ang variable costs o mga bayronon.

Ang variable cost per unit (VCU) mailhan kung mabahin ang Total Variable Cost pinaagi sa pila ka butang ang mahimo kung ang kumpanya mulihok nga bug-os ang kapasidad.

Ang BESV makab-ot pinaagi sa:

$$\frac{\text{Total Fixed Costs (TFC)}}{\text{Gross Margin (GM)}}$$

Pananglitan nga:

- Ang total fixed cost kada biente ka adlaw sa trabaho kay P100;
- Ang presyo kada yunit kay P2.00;
- Ang VCU kay P1.00;
- Ang GM parehas sa P1.00.

Ang mga numero nga gipakita sa taas nagsunod sa pormula nga: $TFC (100)/GM (2-1)$.

Base sa sampol, ang igo-igo nga kadaghanon sa halin mipatas sa 100 yunits sa produkto nga ibaligya sulod sa isa ka bulan.

Ang igo-igo nga punto gahatag og maayo nga indikasyon sa risiko sa Negosyo. Kung ang gi-target nga produkto gabaligya nga duol sa igo-igo nga halin, ang Negosyo naa sa taas nga risiko.

Sa laing bahin, kung ang gitarget nga produkto mabaligya taas sa igo-igo nga punto, ang Negosyo naa sa mubo nga risiko. □



Kini nga materyal sa pagtuon gihimo ni Raul P. Gonzalez para sa proyekto nga “Recognizing the Indigenous Communities behind the Conservation of Nature: A Project Pursuing the Full and Effective Participation of Indigenous Communities in the Implementation of the Expanded National Integrated Protected Areas System.” (Pag-ila sa lumadnong komunidad nga nagpanalipod sa pagreserbar sa kinaiyan: Proyekto ng aga-awhag sa epektibo nga pag-apil sa lumadnong komunidad sap ag-implementar sa E-NIPAS.) Kini nga proyekto gi-ubanan sa ANGOC, Bukluran og PAFID, ug gisuportahan sa Sudden Opportunity Grant Facility of VOICE, usa ka inisyatibo sa Netherlands Ministry of Foreign Affairs gibuhat uban sa OXFAM Novib and Hivos.

Ang mga gipahigayon nga panghuna-huna o komento sa maong material wala galakip sa panghuna-huna o komento gikan sa VOICE, Netherlands Ministry of Foreign Affairs, OXFAM Novib and Hivos

Citation

Gonzalez, R. (2020). *Pagsabot sa Pinansyal nga Dokumento Para sa Social Enterprise (Negosyo)*. ANGOC, BUKLURAN, PAFID, and VOICE. [Learning material prepared for the project, Strengthening the Role of Indigenous Peoples and Their Communities in Nature Conservation].



The Asian NGO Coalition for Agrarian Reform and Rural Development (ANGOC) a regional association of national and regional networks of civil society organizations (CSOs) in Asia actively engaged in promoting food sovereignty, land rights and agrarian reform, sustainable agriculture, participatory governance, and rural development. ANGOC member networks and partners work in 10 Asian countries together with some 3,000 CSOs and community-based organizations (CBOs). ANGOC actively engages in joint field programs and policy discussions with national governments, intergovernmental organizations (IGOs), and international financial institutions (IFIs).

33 Mapagsanguni Street, Sikatuna Village, Diliman, Quezon City 1101 Philippines
Tel: +63-2 8351 0581 | Fax: +63-2 8351 0011
Email: angoc@angoc.org | Website: www.angoc.org



The formation of Bukluran Para sa Pangangalaga ng Kalikasan ng Pilipinas (BUKLURAN, Inc.) or the Philippine Indigenous Peoples Community Conserved Territories and Areas Consortium (Philippine ICCA Consortium) is a nationwide network of community membership-based indigenous people’s organizations (IPOs) of all ethnographic types. It is premised on bringing together indigenous peoples who assert and utilize traditional governance to protect community-conserved areas. Common to its members is the shared view that indigenous peoples’ survival depends on the protection of valuable knowledge systems and the ancestral lands on which we thrive and persist. Our community-conserved areas can become the ultimate driving force in the conservation of biodiversity when our rights to our land and resources are respected and recognized.

Our main purpose is to carry out and realize the full recognition and respect for the rights, governance and self-management of our ancestral lands.

c/o PAFID: 71 Malakas Street, Diliman, Quezon City, Philippines
Tel: +63-2 89274580 | Fax: +63-2 84355406



Philippine Association for Intercultural Development, Inc. (PAFID) is a social development organization which has been assisting Philippine indigenous communities to secure or recover traditional lands and waters since 1967. It forms institutional partnerships with indigenous communities to secure legal ownership over ancestral domains and to shape government policy over indigenous peoples’ issues. PAFID works exclusively with the indigenous peoples’ sector, specifically upon written or signed requests for assistance from indigenous communities or their representatives. PAFID envisions indigenous communities as responsible stewards of their resources.

71 Malakas Street, Diliman, Quezon City, Philippines
Tel: +63-2 89274580 | Fax: +63-2 84355406
Email: pafid@skybroadband.com.ph, pafid@yahoo.com | Website: www.pafid.org.ph